

KAUHAJOEN KAUPUNKI

SIVISTYSOSASTO

KOTIOPETUKSESSA OLEVAT

OPPILAAT

TOIMINTAOHJE

Lähtökohta

Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat perusopetuslain 628/1998 25 §:n mukaan oppivelvollisia. Oppivelvollisuus alkaa samana vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta. Oppivelvollisuus tulee täytetyksi silloin, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 10 vuotta. Perusopetuslain 26 §:n mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko osallistumalla perusopetukseen tai hankkimalla muulla tavoin perusopetuksen oppimäärän mukaiset tiedot. Lain antama mahdollisuus muulla tavoin hankittaviin perusopetuksen oppimäärän mukaisiin tietoihin merkitsee sitä, että Suomessa ei ole koulupakkoa vaan oppivelvollisuuden suorittaminen esim. kotona on mahdollista.

Oppivelvollisuuden suorittaminen muulla tavoin ei edellytä erillistä lupaa viranomaisilta. Oppilaan huoltaja päättää asiasta. Päätöksen myötä huoltaja myös vastaa oppivelvollisen opetusjärjestelyistä. Halutessaan lapsensa kotiopetukseen huoltajan tulee kirjallisesti ilmoittaa asiasta Kauhajoen kaupungin sivistysosastolle.

Jos huoltaja valitsee lapselleen kotiopetuksen, Kauhajoen kaupungilla ei ole velvollisuutta järjestää opetusta tällaiselle oppivelvolliselle. Huoltaja on vastuussa myös siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritetuksi. Jos huoltaja laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden täyttymistä, hänet voidaan tuomita sakkoon oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä.

Asuinkunnalla valvontavelvollisuus

Perusopetuslain 26 §:n 3. momentin mukaan oppivelvollisen asuinkunnan tulee valvoa oppivelvollisen edistymistä. Valvova opettaja keskustelee huoltajan kanssa ja informoi häntä sekä valvonnan periaatteista että käytännön järjestelyistä. Kauhajoen kaupungin osalta 1 – 6 –luokkien kotiopetuksen valvonnan suorittaa erikseen määrättävä opettaja. Vastaavasti 7 – 9 vuosiluokkien kotiopetuksen valvonnan suorittaa erikseen määrättävä opettaja. Näille opettajille maksetaan OVTES:n mukainen korvaus valvontatehtävistä.

Oppivelvollisen edistymistä valvotaan ja seurataan suhteessa perusopetuksen oppimäärään kuuluvien oppiaineiden tavoitteisiin. Lainsäädännössä ei ole määritelty, kuinka usein valvontatilaisuuksia järjestetään. Kauhajoen kaupungin kotiopetuksessa oleville oppilaille niitä järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Valvova opettaja tapaa oppilaan ja huoltajat kerran lukukaudessa, jolloin käydään läpi oppimissuunnitelma ja sovitut näytöt esim. opintopäiväkirja, portfolio ym. materiaalia. Näiden materiaalien perusteella oppilaan edistymistä on mahdollista valvoa.

Valvontatilaisuuksissa edistymistä tutkitaan muun muassa keskustelujen, kirjallisten ja suullisten kokeiden ja näyttöjen sekä muun tyyppisten näyttöjen avulla. Arviointi suoritetaan Kauhajoen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan.

Erityisesti selvitettäessä oppivelvollisen edistymistä taide- ja taitoaineissa voidaan tarvita myös muunlaisia näyttöjä, kuten esim. videoita. Näytöt voivat olla esimerkiksi taitojen osoittamista erilaisin suorituksin itse valvontatilanteissa. Näyttöjä voivat olla myös opiskelua ja sen tuotoksia kuvaavat portfoliot. Näyttötilanteita voidaan järjestää myös autenttisissa ympäristöissä: luokkatilanteissa, luonnossa, laboratoriossa tai liikuntapaikoissa Näiden avulla tutkiva opettaja voi

selvittää ja arvioida oppilaan edistymistä ja osaamista oppilaineiden eri osa-alueilla. Näiden näyttöjen perusteella valvova opettaja tekee ainoastaan selosteen asiasta, ei siis arvioi.

Oppivelvollisuuden sisältö

Koska oppivelvollisen on saatava perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, on myös muualla kuin koulussa opiskelevan opintojen tavoitteet ja sisällöt tässä mielessä sidottu perusopetuksen opetussuunnitelmaan. Perusopetuksen oppimäärä sisältää perusopetuslain 11 §:n mukaan seuraavia oppiaineita:

äidinkieli ja kirjallisuus

toinen kotimainen kieli

vieraat kielet

ympäristöoppi

terveystieto

uskonto ja elämäkatsomustieto

historia

yhteiskuntaoppi

matematiikka

fysiikka

kemia

biologia

maantieto

liikunta

musiikki

kuvataide

käsityö

kotitalous

Perusopetuksen yleiset tavoitteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa 1435/2001.

Opetushallituksen päättämässä valtakunnallisissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (OPH:n määräys 1,2 ja 3/011/2004) on puolestaan määritelty opetuksen toteuttamiseen, opiskelun tukeen ja oppilaan arviointiin liittyvät periaatteet sekä eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt.

Kotona opiskelevien oppivelvollisten opiskelun järjestämistä määrittelevät lähinnä perusopetuslain ja valtioneuvoston asetuksen sisältämät yleiset tavoitteet sekä perusteiden määräykset eri aineiden ja niihin sisältyvien aihekokonaisuuksien tavoitteista ja sisällöistä sekä oppilaan arvioinnista ja todistuksista. Lisäksi kotona opiskelevien oppivelvollisten opiskelun järjestämistä määrittelee Kauhajoen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma.

Valvova opettaja keskustelee huoltajan kanssa siitä, miten oppivelvollinen aikoo kotiopetuksessaan edetä. Huoltaja sitoutuu käyttämään Kauhajoen kaupungin opetussuunnitelmaa, sekä laatii sen pohjalta oppilaille oppimissuunnitelman. Oppimissuunnitelman huoltaja toimittaa valvovalle opettajalle, joka toimittaa sen edelleen sivistysjohtajalle. Oppilaan arviointi perustuu Kauhajoen kaupungin opetussuunnitelmaan.

Tietyt säädösten mahdollistamat joustot opiskelun järjestämisessä koskevat vain koulua käyviä. Siksi huoltajan päätöksellä kotona opiskelevaa ei voida esimerkiksi vapauttaa jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan yhteisen aineen opiskelusta. Kotona opiskelevan oppilaan oppimääriä ei voida myöskään yksilöllistää, sillä erityisopetuspäätös voidaan tehdä vain koulussa opiskelevalle. Edellä esitetty merkitsee sitä, että sekä kotiopiskelijan opinnot että niiden arviointi on koulua käyviä tiukemmin sidottu säädöksissä määriteltyihin oppiaineiden oppimääriin.

Todistukset

Valvova opettaja laatii oppivelvollisen edistymisestä kirjallisen selosteen, joka toimitetaan sivistysjohtajalle ja oppivelvollisen huoltajalle. Seloste ei ole todistus.

Mikäli huoltaja haluaa lapsensa osallistuvan POL 38 §:ssä mainittuun erityiseen tutkintoon, jossa todetaan suoritettavat opinnot ja annetaan arviot tai numeroarvosanat osaamisen tasosta, tulee hänen ilmoittaa lapsensa osallistumisesta erityiseen tutkintoon syyslukukaudella elokuun aikana ja kevätlukukaudella tammikuun aikana.

POL 38 §:ssä mainittua erityistä tutkintoa järjestetään yksi/oppilaine/lukukausi tai lukuvuosi. Jos erityiseen tutkintoon haetaan elokuussa, voidaan se myöntää koko lukuvuodeksi. Jos erityiseen tutkintoon haetaan tammikuussa, voidaan se myöntää vain kevätlukukaudeksi.

Erityisen tutkinnon koe voidaan suorittaa myös muun luokan kokeen mukana, mikäli koulutuksen järjestäjä katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi.

Tutkinnossa osaamisen taso arvioidaan suhteessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Arvioinnissa käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2004 sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Perusopetuksen koko oppimäärän suorittamiseksi tulee oppivelvollisen osallistua tutkintoon kaikissa perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa mainituissa aineissa eli myös taito- ja taideaineissa.

Erityisen tutkinnon suorittamisaikataulusta, laajuudesta ja kokeiden määrästä päättää koulutuksen järjestäjä. Myös kokeiden suorittamispaikan ja valvojan määrittelee koulutuksen järjestäjä.

Erityisessä tutkinnossa suoritetuista opinnoista voidaan antaa seuraavia todistuksia:

- ✓ *Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta (tietyn oppiaineen oppimäärän suorittaminen)*
- ✓ *Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä (esimerkiksi tietyn vuosiluokan oppimäärän suorittaminen)*
- ✓ *Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta (vastaa perusopetuksen päättötodistusta)*

Tarkemmat ohjeet todistuksista sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2004 (luku 8.3. todistukset, kohta ”muut todistukset”).

Kotona opiskelevan oppivelvollisen oikeudet ja etuudet

Jos oppivelvollinen ei osallistu kaupungin järjestämään perusopetukseen, ei häntä rekisteröidä oppilaaksi mihinkään Kauhajoen kaupungin kouluun. Kaupunki ei ole myöskään velvollinen järjestämään hänelle palveluja tai etuuksia, joihin opetukseen osallistuva, eli koulun oppilas on perusopetuslainsäädännön mukaan oikeutettu. Koulun oppilaalle kuuluvia etuisuuksia ovat oikeus opetukseen sekä mahdollisesti tarvittavaan tuki- tai erityisopetukseen. Myös oikeus maksuttomiin oppikirjoihin, oppimateriaaleihin ja työvälineisiin sekä maksuttomaan kouluruokailuun, kouluterveydenhuoltoon, koulukuljetuksiin ja muihin oppilashuollollisiin palveluihin ovat koulun oppilaalle kuuluvia etuisuuksia, joita Kauhajoen kaupunki ei järjestä kotona opiskelevalle oppilaalle.